

Privredno - kulturne
matice
za Sjever. Dalmaciju

Privredno-kulturne
matice
za Sjever. Далмацију

Godišnja pretplata: za članove Matice 24 din.,
za nečlanove din. 36.
Pisma i novac slati na adresu:
Šibenik, poštanska pregrada br. 30.

Шибеник, 24 Марта 1934
БРОЈ 185. — ГОДИНА VI.

Vlasnik «Privredno-kulturna Matica za Sjever. Dalmaciju»
Urednik PAVLE ZELIĆ
Telefon br. 94. — Broj ček. računa 38.242.

Незнани јунаси Са годишње скупштине „Привредно-култ. Матице“

Учесницима овогодишње скупштине Привредно-културне Матице остало је у души осјећај, док је ово био најљепши састанак, кому су присуствовали. Једна новина била је за све та, што су на скупштини водили тежачи главну ријеч. А они су своје мисли тако слободно, јасно и lijepo изражавали, да су доказали своју изградњу културу. И њихова пошња имала у себи нечега нашега народнога, старинскога и kneževskoga, и њихов израз био је pun mira i dostojanstva, а њихове ријечи (нијесу биле ropske) него као ријечи војвода, који постаје наји воде и наји учитељи.

Svi ti seljaci prošli su kroz dugu školu zadružnu u svojim selima, ili su bili stalni saradnici u Matici i njenom „Гласу“, ill su posjećivali svoju браћу по Шумадији, на које, и ова Скупштина многе омиње. Puno је година требало да се код нас појаве тако олjudени seljaci. Нијесу то они оčajници и nezadovoljnici, које нешто тишти, а ни сами neznaju što, који мумљају, galame, вићу и psuju на све стране, него staloženi ljudi, који знају што хоће, па то јасно iskazuju. Има и у њиховим ријечима нечег болног, али се осјећа да је још увјек на vrijeme притећи им у помоћ и заједно snjima spasavати највећа добра народа и државе.

Dosta је било lutanja i nemilosrdnog rasipanja snagu traženju načina, kako bi se mogla spasavati moralno-duhovna dobra i stvarati materijalno blagostanje. Ne pomažu више stara sredstva i stari načini nego samo sve sposobnosti i sve mogućnosti onih ljudi o čijem се добру radi.

Ono što не могу ни многи моћни pojedinci који на народ гледају као не мртво мноштво — могу sitne snage, radotničke ruke, izgrađene misli i volja bezbrojnih neznanih junaka, kad im се пробуди дух и kad се izazove njihova saradnja. То је главни cilj и историјски zadatak Matice и njenog „Гласа“ у овом дијелу наше Otadžbine.

Има само један начин да се ово постигне, а то је mljenjanje друштвених pogleda, у које су се uživjeli многи наји ljudi. Dokle се год са raznih strana smatra да seljak треба samo да слуша оно што му болји и pametniji каже, а не uzimlju се за osnovu njegove prilike, njegove misli и osjećaji и njegova shvatanja njegovih pitanja — не може се naprijed krenuti. А наји varošani većinom misle, да је њихово право и dužnost да određuju што ће seljaci raditi: како ће uređivati svoju kuću, како ће raditi svoju zemlju, како ће misliti и osjećati. Ако се slažu са varošanima, ако се у svemu vežu за njih — onda ih „pomažu“ и maze. Иначе ih preziru и ometaju им рад и nastojanja са raznim mudrovanjima и smicalicama.

Samo onda kad се prosvjedeni ljudi narodni jave као saradnici и po-

на овогодишњој скупштини Матице — у четвртак 15 марта о. г. — било је представника из свих крајева Сјеверне Далмације, и то већином тежача, учитеља и свештеника, а и других друштвених редова. Присутни тежачи били су из Косови (Марковца, Орлића, Звјеринца, Калдрме, Рамљави), Бишкупције, Петрова поља, Цетине, Стрмице, Плавна Мокрог поља, Жегара, Ервеника, Ивошеваца, Беврсака, Смоковића и других села. Веће скупине биле су из Бенковца и Кистања, са г. начелницима. Нарочито су зачужени наји стари учитељи-ветерани г. Данило Петрановић, Душан Витас, Илија Кутлача и остали. Биле су присутне и представнице женскога друштва. У првим редовима сједили су тежачи у својим lijepim народним ношњама. Скупштина је дала слику најпробравнијега друштва и једнога достојанственога скупа.

У казаано vrijeme претседник Матице г. др. Иринеј Ђорђевић поздравља чланове, у свечаној сали Владичинског двора, са: „Помоз' Бог!“ и позива их да се по нашем старинском обичају помолимо Богу, без чега ни наш тежак ни једне бразде, ни једног свог посла не почиње. Не само наш народ него и просвјешени енглески народ, па и његов парламенат, почиње све са молитвом. Сви присутни отпјевали су молитву светом Духу, у свечаном расположењу, и Владика — као претседник Матице — почиње своју ријеч, у којој је између осталог казао:

...„Како сте се састали да вас овдје — тако смо ишли кроз цијелу историју нашу. Зато са нарочитом радом поздрављам овај скуп Привредно-културне матице. Ово је најсрећније изабрано име, јер „Матица“ значи: жарити, окуп, ред, рад, сарадња у заједничким тежњама. А

magači seljaka, и kad престану zamišljati да воде slijepu и bezosjećajnu gomilu, и kad iskreno pomažu њихове napore, и kad izazovu њихова rješenja и њихову saradnju у њиховим pitanjima, postaju сви заједно tvorci narodne kulture и narodnog napretka и izazivaju и stvaraju и оно што nikakova druga sredstva не могу stvoriti. У колико ljudi од znanja, моћи и vlasti ово увидaju у-толико су они učesnici razvitka и boljitka narodnog.

Vrlo teške prilike у којима наш svijet živi, као и живи primjeri naprednoga narodnoga rada ponovno probudene Šumadije, од које су наји seljaci dosta naučili, а од које наша inteligencija треба tek да се учи — sili нас да upoznamo ове istine „Глас“ ће unaprijed stalno — по uputama sкупштине — obrađivati pojedina pitanja и slučajeve за ovoga stanovišta.

ништа нема љепшега од тако lijepo састављене заједнице, какву данас пред собом видим, од оних осјећаја и мисли, што се код свих присутних изражавају. Верујем у срца умове, мисли, намјере, оваплоћење мисли и дјела — која су такови ljudi какове гледам пред собом способни да стварају.

Данас ми овдје полагамо рачун о нашем заједничком раду. Прошле године наји разговори били су друкчији. Нисам хтио да будем groбар већ васкрситељ заједно с вама. Многе жеље вијесу извршене, многим потребама није удовољено, али бар један дио наших жеља остварен је. Вјера у могућност добра, вјера у уставову расте, а слогом можемо још доста постићи, ако су нам важније опће, заједничке и велике ствари од личних и ситних...

Прије него се пређе на дневни ред предлаже, да се пошаљу бравојавни поздравни Њ. В. Краљу, г. Претседнику Владе и г. Бању, које скупштина prima са одобрљивом.

Претседник предлаже, да се изабере други претседник ове скупштине, јер да је то вено празно, а и згодније је предавати тако рачун о свом раду, као што је и скупштина тако потпуно слободна и независна у доношењу својих одлука.

Скупштина моли г. дра Иринеја да он сам претседа, али пошто он остаје при свом предлогу — скупштина бира за претседника данашњега састанка г. Дану Петрановића, обл. школ. надзорника, из Плавна а за секретаре скупштине г. Рату Лежаића, учитеља у Бишкупцији, и Петра Ђаковића учитеља, у Ивошевцима.

Секретар Матице и уредник „Гласа“ г. Стево Простран известио је о раду одбора, о друштвеном органу и о друштвеној благајни.

Одбор је одржао седам сједница, а на првој се је конституисао овако: претседник г. др. Иринеј Ђорђевић, а потпредседник г. Тане Калањ, школски надзорник у Бенковцу, други потпредседник г. Ђорђе Кнежевић, судски саветник у Шибенику. Ради везе у раду изабран је за првог секретара г. Лазар Матић, а за другог секретара и уредника „Гласа“ г. Стеван Простран, који је уједно био и друштвени благајник. Остали чланови одбора били су: гђца Зорка Скочић, гђца Олга Јазор, проф. Мирко Лежаић, учитељ Никола Манојловић, др. Ђорђе Малешевић, Милав Будимир, Сава Кнежевић, Павле Зелић, Врдељ Љубомир, и Гојко Лежаић, тежач из Беврсака. У административни ли та и канцеларијским пословима помагао је г. С меон Петричевић, а послје његова одласка г. Павле Зелић, који те послове води и данас.

На сједницама, поред текућих

послова, рјешавано је и питање „Алманаха“, о чему ће „Глас“ посебно извести, и питање правца писања и уређивања „Гласа“, о чему је „Глас“ већ известио.

Друштвена благајна укупно је примила од чланарине pretплата и прилога дивара 59.581,29, а издатака је било дивара: 49.074,11. Готовине има: 10.507,17 динара.

Уредник листа извјештава о листу.

Претплатника је било у почетку 1120. Престало је лист примати: 30 адресата Јавило се је нових претплатника, нарочито у последње vrijeme, 168. Сада има претплатника 1258, али сваким даном јављају се нови претплатници. Уредник захваљује својим сарадницима г. г. Мирку Лежаићу, Николи Манојловићу и Антону Фарчићу, који му стално помажу у раду око листа, као и свима сарадницима и дописницима.

Говори опширно о правцу и идеологији „Гласа“, што ће се својевремено штампати у „Гласу“, као основа за јавно претресање.

Секретар Матице г. Лазар Матић поздравља присутне чланове и пријатеље Матице и наглашава да је ова скупштина састављена како се само можејети може. Ту је цвијет нашега тежачкога свијета, па наји учитељи и свештеници — најпозванији народни просвјетитељи и сарадници. Нарочито поздравља оне тежаче, учитеље и свештенике који су пред тридесет-четрдесет година оснивали прве задруге по селима и ударили прве темеље народне просвјешености и напретка, а који су и данас овдје присутни. М-ђу тима се сјећа и пок. Спасе Кнежевића, учитеља у Беврсака, из којег је села дошао данас на ову скупштину десетак сељака, а и у том се одраваје његов рад још и данас. (Присутни кличу: Слава му!)

Г. Матић спомиње да се је лави био повукао из Матице али претседник Матице повукао је и њега, као и друге, својим примјером и сматра да је баш та лична улога и рад претседника Матице тако велика, да је члановима Управе лако било с њиме радити. (Г. др. Иринеј Ђорђевић повлачи се са скупштине). Чита његове лањске ријечи, са којима се је примио претседништва Матице и износи што се је кроз ову годину дана рада у нашем јавном привредно-културном животу остварило. За наше прилике изгледа то неки сач и прича, а ипак је стварност.

Све оне који имају воље и осјећаја за наше заједничке бриге окупио је око себе у раду. Јучер је конференсио посебно са педесет свештеника, са којима је расправљао о социјално-културном раду у нареду

и сваки је довно собом писмени извјештај, што је у том погледу урадио.

Пред саму годину дава основана је Привредна задруга која је прикупила сретстава колико јој треба за кредитирање њених чланова, а кроз ову годину може прикупити толико сретстава колико треба за кредитирање осталих задруга, а на првом мјесту двије-три учитељске задруге.

Свештеници су толико увјерени у рад социјално-културни, да су они постали главни ствараоци духовне слободе и слободнијих друштвених односа.

Бачки дом толико се приближио свом остварењу да је његово стварање врло близу, а сваки зна што то значи за просвјетне прилике Сјев. Далмације.

Претседник Матице врло много је припомогао, да дођемо у везу са Савезом здравствених задруга и Главним савезом земљорадничких задруга.

Прослава Видовдана — крсне славе Привредно-културне Матице — добила је под претседништвом преосвештеног Владике своје право значење. Сијечење колача са претставницама сеоских сокола и задругара и са једним народним учитељем. У овом званику има се развијати сав културни рад на селу. Наша прошлост и наше културне традиције имају се довести у везу са нашим савременим потребама и тежњама. То значење има Лаварица на Косову, а таково ће значење добити Народни дом Краља Петра у Бевковцу, и Дом Саве Бјелановића у Беврским, Дом Герасима Зелвића у Жегару, као и временом Дом Симеуна Комчаревића у Карину или Доситеја Обрадовића у Книској Крајини, или Овисима Поповића у Бискупији, и других немара наше слободе и наше културе. Кроз сву нашу прошлост и кроз све наше крајеве прсвлаче се врти патња, борба и стварања, које можемо узети за моралну основу савременог културног рада.

Потребе села, као и организације села и њихови међусобни односи, добиле су своје јасне изразе и постављене су на своје праве основе. О овом ће се штампати извјештај.

Наши односи са Општинама, Банском управом и осталим факторима дошли су у једно стање добре и успјешне сарадње, о чему ће се доијети опширни извјештаји у „Гласу“.

Како је најважнији дио нашега програма да тежаци сами учествују што живље у раду и како су они најавили своје реферате, прелази се на расправљање о извјештајима Управног одбора, а за ријеч се јављају: Гојко Лежаић, тежак из Беврсака, Петар Опачић, тежак из Мокрог поља, Сава Кнежевић, тежак из Стрмице, Јован Ђурић, тежак из Плавна, Милан Враћеш, тежак из Цетине. Говорили су још г. г. Мирко Лежаић, Миливој Јојић, Др. Ђока Малешевић, прота Крстановић и други.

Гојко Лежаић, о нашем селу, Матици и „Гласу“

... поред зла које је снашло сељаке ради њихове заосталости, утучености и диобе великих задружних кућа много смета и презир којим су испуњени неселаци против сељака, а који су израблигани и повијавани. Ради међусобно непоанавања једни друге не познају и не разумију. За културну заосталост на првом мјесту криви су просвје-

ћени људи у народу, јер је сам видио у Србији, како су ти људи окупили око себе као своје сараднике исте онакове сељаке, као што су и ваши. Тамо сам чуо ријечи г. Ђорђа Радина: „Ако ће ко бити незнам колико велик, он не може бити већи од свога народа из кога је потекао“. А многи се наши људи туђе и стиде и уклањају се од свога народа и не разумију га. То је наше главно зло. Има и на селу олоша, који ми једнако осуђујемо. Али наши школани људи имају у сваком селу некога с ким могу радити,

Наша Матица учинила је више него што то многим изгледа. Учвила је да се у сваком нашем бољем селу осјећа неко буђење и потреба за нечим п. вим, бољим и савршенијим. Само нажалост још увијек је мало људи који разумију ово буђење и који би били вољни да притеку у помоћ онима који раде и да помогну да се рад упути до-брим путем. Али сретни смо што таквих људи ипак има и заслуга је Матице, да је многе потакла на тај рад. Претседник наше Матице напојило нашу интелигенцију и наш народ духом народне културе Србије, од које смо ми преграђени високим видом „пречавске“ културе, која је, притисла народ као мртвачка плоча, јер је испуњена са туђинским духом.

„Глас“ је лист, који се највише чита по нашим селима, али још има много мана које треба да уклони. Има неких учених људи који изгледа да су заборавили свој дијепи матерински језик, па употребљују неке туђе фине изразе. Ради тога велика је штета што многи сељаци не могу читати уводне чланке, који су баш за нас сељаке најважнији. Неки су се сарадници и мени тужили да се морају високо спуштати кад пишу за сељаке! У свему вам дају разумјети како нас сматрају за виже од себе. А ми опет мислимо да је јасноћа и лијеп израз удизање, а не спуштање!

Огавичено и скучено писања „Гласа“ такође је једна велика мана. У виву радних бројева „Глас“ је почео отвореније писати и за нас сељаке то је била велика радост, али за мало, јер је устукнуло. Нависао сам и сам одговор овима који сељака за све окривљују. Али пошто висам гледао у брк виком него истинити мој чланак вије штампао, питао сам сам себе зашто ми мали и неуди људи немамо право на јавну ријеч, кад смо у питању ми и наша част? Ради кога се то крије и ко је то што каже: Не смијеш! Ако будемо тако радили никад нећемо стићи циљу. Ја нећу да се молим идолима и лажним пророцима, нити ћу икада вјеровати у њих. Хоћу да мислим својом главом и да радим својим рукама.

Сељаци не траже од вас милостињу, да им као просјаку баците динар у капу, мислећи да сте му са тиме помогли. Напротив таква помоћ је једно морално зло, а и иначе вије човјечно. Сељаци траже од вас знања и моралне помоћи за сваки заједнички напредак.

Вјерујем да схватате важност народног напетка у данашњем времену и вјерујем да ћете бити вође и тумачи тог напретка, па ди нећемо морати и последије понављати ову горку истину о којој сам говорио. (дуго одобравање скупштине).

Свештеник Јован Грибановски, из Црног Луга у Босни, о одјеку „Гласа“ у Босни

„Глас“ се чита и у Босни. Он је

и нас покренуо на рад. По њему смо се почели бавити задругарством. Он нас је потакао на оснивање Здравствене задруге „Глас“ нас је тјешно и храбрио кад би клонули И код нас су иста зла. Њега одушевљава „Глас“, Матица и тежаци који показују своје велико разумјевање и схваћање.

Петар Опачић о селу и задругарству
Нажалост сељак је роб, јер не само да му се не помаже него му се сдмаже, па зато су слаби изгледи. Ми нећемо бити криви ако од нас поставу комунисти, адуци и свашта, већ ће ту бити они криви, који могу помоћи, а неће.

Наше се задруге по селима не помажу. Све што тежаку треба не рјешава се, а могло би се и без пара помоћи: као вр. диоба општинских пашњака. У свему се више омета и замрси него помаже да се право погоди и ријеша.

Сава Кнежевић о учитељима, свештеницима, и напретку села и задружној организацији
радује се да су свештеници дошли у порољвији положај да сарађују у народном раду и сада више очекује и од њих и од учитеља.

„Глас“ је омиљен лист на селу. Онима који помажу част — а онима који не помажу, што друго да кажем, него — част и њима.

Потребна вам је наша задружна организација у свим са Главним Савезом. Мели г. претседника Матице да и на том поради. Претседник изјачује, да и сам то жели.

Проф. Мирко Лежаић о два менталитета
... говори о подвојеном живљењу народа и интелигенције у туђинској држави, што се одражава још и данас у многим схваћањима и погледима. Његова излагања штампаће се у „Гласу“

Др. Ђока Малешевић о честитости као основи свега

... износи суштинву деају сукоба у нашем друштву. Сви честити и поштени људи треба да се окупе. Само ће се тако излијечити наше друштво. Много пута сарадници „Гласа“ морали су извијети штошта што није добро. Наш уважени члан сенатор г. др. Десвица био је такођер тога мишљења на заједничкој сједници. Ни најновији догађаји вису нас демантовали. Треба сваку ствар што не ваља извијети и свакога неваљавога купнути.

Јован Ђурић о тежаку ишћераном и браде

... Нема напретка док тежак не уђе у бразду из које је ишћерат. Назад 4-5 година сељак је имао стоку, а сад нема ни четвртину, и једва има сјеме од свега. Нема што да увовчи, па узалуд све оликишије тежаку. Треба наћи начин како би чежак могао саставити крај с крајем. Ништа код нас не може успјети док се не нађу извори добитка тежачког.

Милан Враћеш о надама тежачким
... говори о свом селу Цетини, која је страдала у прошлости. Али сада су слободни и са својим учитељем и свештеником почели су се окупљати у братској слози и задружном раду. Недавно смо основали Пчеларску задругу. Имамо 2400 кошница, и већ нам је досад то помогло. Али људе који раде са народом многи мрве и прогоне.

Миливој Јојић о понављању потреба и душе народне

... мало ко познаје прилике под којима живи наш сељак. Треба доћи, па видјети гдје спаца, како се храни и одијева, како дјечичу отхрањује, гдје благо смјешта, и сав онај јад и

чемер, који га сваки дан-ноћ гуше Треба завирити у кућу гдје живи, али уживити се и у његову душу иа осјетити како дише. Времена су данас друга но што су некад била, па треба и лијек взу тражити Некад је било добро и сваки је био задовољан, али данас је сваком тешко па сви морамо настојати да то стање поправимо. Ми то дугујемо и нашој народној држави и народном; одржању апелује да се отворено и искрено говори о нашим тежбама, јер је то важно за развој наше будућности. Да се вађе прави лијек треба добро упознати каква је болест. Ми треба да имамо пред очима свестрано подизање нашега села: привредно, друштвено и здравствено.

Примљене резолуције

Послије одмора предложене су ове резолуције које скупштина једногласно прима:

I Скупштина одобрава писање „Гласа“, али тражи да оне буде још јасније и да никога и ништа не сакрива, јер ћемо само тако потпуно упознати зло које нас тишти и наћи злу лијека.

II Задругарство на селу најважнији је народни рад, па зато треба замолити Општине и Бановину и Државну управу, да га помажу и материјално и морално, јер је задружна помоћ најпреча и најјефтинија и за Државу и за народ.

У народном раду треба примити основу и правило, да се помажу они који сами хоће да раде и на начин како они осјећају да им треба. Замолити наше Општине у Банску управу да преко задружних организација, гдје год оне постоје, проводе и сав свој дио програма привредног здравственог и културног, и да своје установе пренесе на задружну основу.

III. Захвалити Савезу здравствених задруга што је основао свој филијал за Сјеверну Далмацију, молећи га да тај рад прошири и употпуни и припреми оснигање потсава,

IV Замолити Главни савез земљорадничких задруга да прошири своје претставништво у Книву и да се олакша и споразумно припреми оснивање Савеза задруга за Далмацију, Лику и сусједну Босну, у чланству Главног савеза, ради овамошњих посебних прилика и удаљености од средишта Управе главног савеза

V Доћи у везу и испоставити сарадњу са свима установима којима је циљ просвјетно-културно, привредно и здравствено подизање Сјеверне Далмације, и истичати практично рјешавање свих оних питања, које наше потребе намеће.

У овом смислу има радити нови Управни одбор Матице и проводити њену организацију и реорганизацију.

Разрешница досадањој Управи и бирање новог Управног Одбора

Послије предложених и примљених резолуција, Надзорни одбор предлаже, да се одобре досадашњи рачуни и да се даде разрешница досадањој Управи.

Скупштина прима и бира кандидациони Одбор да предложи нову Управу.

Листа нове Управе

Кандидациони одбор предлаже да се изабере у нову Управу г. г. др. Иринеј Ђорђевић, Петар Ковачевић, Ђорђе Кнежевић, Симо Матевуљ, Михајло Јовић, Стеван Простран, Мирко Лежаић, Никола Манојловић, Павле Зелвић, др. Ђока Малешевић

гђице Зорка Скочић и Олга Јавор- сви из Шибеника, и Петар Опачић (Мокро поље), Сава Кнежевић (Стрмица) Танасија Калањ (Бенковац), др. Бујо Вујасиновић (Кистање), Лазар Матић (Смоковић), Љубомир Врдељ (Сплит), Обрад Кнежевић (Бенковац).

За надзорни одбор предложени су г. г. др. Урош Десница, др. Никола Суботић, др. Тече Новаковић, Сергије Урукало, Мемчило Ђујић, Петар Ђаковић, Григорије Илијашево, Никанор Калик, Мирко Простран, Душан Ардалић, Данило Петрановић, Душан Витас, Илија Кутлача.

Скупштина акламацијом прима приједлог.

Г. др. Иринеј Ђорђевић слаже се такођер са приједлогом, али са једним јединим изузетком, да Скупштина гијеша дужности њега, јер он је улогу, коју му је прошлогодишње Скупштина одредила извршио, рад Матице помагаће и унапријед, али њега чекају и други задаци, па не може бити стално везан за свакодневни рад Матице.

Цијела Скупштина изненађена овим кличе: „Живео претседник!“ и изражава своју жељу да г. др. Иринеј остане и даље претседник. Чују се гласови: „Шумадија нас је ослободила политички, а њен дични син социјално и морално“. — „Нећемо без њега никуд више“. „Само под његовом вођством можемо напријед“. Преосвећени владика моли Скупштину, да уважи његове разлоге — „а ја вам дајем своју Архиепископску ријеч, да ћу увијек бити с вама и да ступам с Матицом!“

Лазар Матић истиче да се је г. др. Иринеј толико осјећајно и мисаоно везан са Матицом, да ништа више не може те везе раскинути, и да је потпуно свеједно ко ће бити претседник Матице, јер је Матица постала једна таква установа, која је добила своју основу и свој израз, да ће свака њена Управа моћи бити само извршитељ већ утврђених начела. Господин Владика дао је Матици толико социјално-моралнога духа, да она више не може скренути са онога пута, који је и данашња скупштина одобрила. А није ни правдо да терет стоји увијек на истим лицима — треба да се и други измјењују у дужности. Стеван Простран придружује се предлогу, јер да не треба појединце до краја испрљивати, већ једни друге да замјењују у раду.

Гојко Лежанић предлаже да у знак признања и захвалности изаберемо г. дра Иринеја Ђорђевића за почасног претседника, што Скупштина одушевљено поздравља.

Др. Ђока Малешевић предлаже, да се за замјеника г. дра Ђорђевића изаберемо г. Петар Ковачевић, који је познат као врло вриједан друштвени радник.

Лазар Матић придружује се овом предлогу, јер да г. Ковачевић већ годинама сарађује у нашим друштвеним пословима.

Скупштина једногласно усваја овај предлог под дојмом усвајања да г. др. Иринеј Ђорђевић остане и даље њен почасни претседник и стални сарадник.

Приједлови

Износи се предлог, да се, у Бенковцу оснује Срески одбор Привредно-културне Матице, у смислу закључака на бенковачком састанку, што Скупштина једногласно усваја.

Г. Коста Крстановић предлаже да се именују свуда повјереници, а

где има више чланова, да они изаберу Одборе и прелуже их на одобрење Главног одбору.

Скупштина налаже новој Управи да ово проведе.

Претседник скупштине г. Данило Петрановић са овим закључује Скупштину,

Поздрави и одговори

Претседник Матице г. др. Иринеј Ђорђевић, у име Матице, упутио је у почетку скупштине брвојавне поздраве:

Њ. В. Краљу Александру:

Годишња скупштина Привредно-културне Матице за Сјеверну Далмацију, окупљена у Шибенику сматра својом првом и светом дужношћу да у дубокој поданичкој вјерности поздрави Ваше Величанство молећи се Богу за сваку срећу узвишеног Краљевског дома и сцима нам драге Југославије“.

Г. Николи Узуновићу, претседнику Владе:

„Годишња скупштина Привредно-културне Матице“, за Сјеверну Далмацију као трудбеник на свестраном унапређењу Сјеверне Далмације поздравља преко Вас све напоре Краљевске Владе на изградњавању напредне привредно-културне југословенске будућности“.

Г. дру Јосипу Јаблановићу, Бану: „Годишња скупштина Привредно-културне Матице за Сјеверну Далмацију са захвалношћу поздравља Ваш неуморни рад на свестраном подизању Бановине. Нада се у Вашу свагдашњу благонакост према њеним високим циљевима и Бога моли да Ваше напоре овећава успесима“.

На ове поздраве г. Претседник добио је ове одговоре:

„По валугу Његова Величанства Краља част ми је изразити Вам благодарност на изразима оданости, поднесеним приликом годишње скупштине Привредно-културне Матице за Сјеверну Далмацију.“

Министар Двора, Милан Антић, с. р.

„Господи претседник Министарског Савета примио је поздравни телеграм, који сте му упутили са годишње скупштине Привредно-културне Матице за Сјеверну Далмацију и наредио ми је, да Вама и скупштинским учесницима изјавим његову благодарност.“

Пет. А. Цветковић, с. р.

„Срдечно благодарим на поздравима и поверењу скупштине Привредно-културне Матице, која ће под Вашим умним вођством и сложним радом браће сигурно извршити свој велики задатак на унапређењу Сјеверне Далмације, а у чему ћу је увек срдечно потпомагати.“

Бан др. Јаблановић“.

Iz Sekretarijata Matice

Sjednica Upravnog odbora Matice sazvana je za 1 aprila u 10 sati p. u Šibeniku u prizemnoj prostoriji Hotela „de la ville“ (na Obali, Voćni trg).

Ovaj broj „Glasa“ izlazi pod uredništvom g. Paula Zelića, sveštenika.

Sekretarijat.

Redakcija lista završava se ponedjeljkom uveče; do tog roka imaju da stignu rukopisi.

Iz uredništva

У другом броју нашег листа до- нијемо ошширан извјештај о соци- јано-културној конференцији, коју је одржао г. Иринеј Ђорђевић са свештенством из Далмације и Босне.

Исто тако доијемо у другом броју и извјештај о Скупштини со- колске жупе Шибеник — Задар, ко- ја се је одржала у Шибенику 23 марта

Ур.

Dopisi

Bukovica, mara.

Neka i naša se čuje... — Mi seljaci povih svih nevolja u kojima se danas nalazimo možda više no ikada ipak smo sretniji jer vidimo, iako kasno da ima ljudi da ima naših istinskih prijatelja koji traže načina i koji hoće da nam pomognu, jer su sigurno svijesni da pomažući seljaka pomažu cijeli naš narod i stvaraju bolju budućnost jednom narodu koji je vječoo bio u ropstvu. — Da i ja bar trunku pomognem tim zidarima našeg napretka, dužnost mi je kao seljaka da nekoliko mojih opažanja iznesem, koji su u tijesnoj vezi za uspješan rad na selu. Vi ćete mi oprostiti što na ovaj način izlazim jer smo mi težaci puno oskudni na riječima da izrazimo svoje misli među školovanim ljudima koji su tako spretai u govoru da mogu često i najveće istine pobiti. Prije svega reći ću da je današnji život nas težaka tako težak da mi mislimo da će brzo smak svijeta. Tako je bar kod nas u Bukovici, a po iskazima svih narodnih poslanika u Narodnoj Skupštini izgleda da je tako u cijeloj državi. Meni izgleda da je ova kriza pogodila samo težaka, a ako je i koga gospodina to je samo da ne živi na visokoj nozi kao do sada. Kad dobro rodi godina mi imamo samo toliko, koliko nam je potrebno za preživjeti, kao rebijašima. Mnogi težaci odrekli su se troška i o Božiću i o Krsnoj Slavi samo da mogu nekako izići na kraj. Dakle današnji naš bijedni život primorava nas da rušimo naše nama najmilije i najdraže običaje, koji su nas hrabrili i čeličili i davali nam nade za bolji život u teškoj našoj prošlosti.

Danas smo mi goli i bosii. U ovu lijepu našu nošnju mi se nikad više nećemo ponoviti. Ovo što na nama vidjete napravljeno je ima dosta godina a kad se ova izliže nove ne ćete viditi nikada. Mi moramo sav pomladak kao i veliki dio glavnice od blaga da prodajemo pa svu vunuu, pa veliki dio potrebne hrane moramo sve prodati pa da udovoljimo potraživanjima poreskim, opštinskim, popovskim, advokatskim, ljekarskim itd. itd. Niko se od nas ne buni protiv tih potraživanja, ali nam dajte mogućnosti kako da im zadovoljimo a da i mi pokraj toga ostanemo živii Kod nas ima bolesti više nego ikada a sigurno zato, što se slabo hranimo. Mi sada radimo više nego ikada, a imamo manje nego ikada. Djeca od 12 godina kopaju. Kod nas ima ljudi od 80 godina a svježiji su nego oni od 40 godina, jer su oni tek u dvadesetoj počeli da kopaju. Naši bolji radenici moraju da rade u gazda pa da se opskrbe soli, petroleumom i drugim potrebama. Najaka djeca moraju da kod kuće rade, zato slabo rade, jer je slabo obrađeno. Zato ljudi stare prije starosti. Zato u vojsci neće biti više onakih junaka, kao što ih je prije bilo. Eto vam kakvi smo mi težaci

danas: gladni, goli, bosii. Učitelji se tuže zašto ne šaljemo djecu uvijek u školu — pa zato, što su gola, bosii, slaba, bolešljivii. Pa šta mi možemo tome? Nato neki između nas odgovaraju — a možda s pravom — pa šta će nam škola kad smo ovako bijedni i jadni? Naučii dijete čitati i pisati, koje zaboravi čim izađe iz škole, jer to nikad ne upotrebljuje! Naše su crkve prazne. Kad ko naiđe nedjeljom pa zaviri u crkvu, vidi unutra nekoliko bijede djece, popii, učitelja i đaka, koji su plaćeni da tu budu, a da nijesu ne bi ni oni. Nekada su popovi bili veliki narodni učitelji, savjetnici i dobročinitelji, a danas se popovi vidi kad ko umre ili dvižice kupi. Vele da imaju puno kancelarijskog posla. Tako propada naša crkva iz koje je izvirao duh, polet i snaga u danima naše teške prošlosti. U manastirima se tuže da ih se narod ne sjeća, pa su zato i zagijali u silan dug. Nekada su manastiri bili škole za težačku djecu, gdje su se učili svemu i svačemu, što je dobro za narod. Sada služe samo da se prerani nekoliko kaludera, pa se još čude što ih ne pomaže narod, iako oni narodu ništa ne koriste. Poreznici svih vrsta tuže se da smo divlji i nekulturnii, pa da ih nerviramo, te da moraju s nama rdavo da postapaju. A kod njih je takav nered, da mi moramo, truda, vremena i novaca mnogo da potrošimo zbog toga nereda. Općinski činovnici uvijek sazivaju neke skupštine, a ništa ne rješavaju, jer da smo nekulturnii. Ja ne znam ko im plaća put. Pa svak se tuži na nas i mi se sami tužimo na sebe. Ali ipak ima ljudi koji nas puno vole, a to su naši trgovci. Vi znate, da mi radimo samo s varoškim i seoskim trgovcima, a ne građanskim. Oni trgovci beru od nas po 400 po sto dobiti. Mi izmjerimo bajame kod kuće, pa bude 50 kg. a kad donesemo da ih prodamo bude 37 kg. i 25 dkg. Ne smijemo reći da nije istina, jer će nas istjerati: „naš gospodar“ neće nam pomoći u nevolji. Ili kad kupimo 5 kg. soli, pa kad izmjerimo u selu na prama popovoj vagi, onda bude 3 kg. i 42 dkg. Mast im prodajemo po 90 para, a mi vino plaćamo po 6 din. Zato su sada naši trgovci bogatiji nego ikada. Oni prave lijepe i velike kuće, neko u mjestu, a neko u nekome gradu. Oni kupuju auta, radio, kupuju naše zemlje. Nazad nekoliko vremena oni su bili sirotinja kao i mi, a sad su veliki bogataši. To sve za to, jer rade što hoće, prodaju pošto hoće, kupuju pošto hoće. Uvukli su se svagdje, odakle bi se moglo škoditi njihovom interesu i tako postaju gospodari, i upravljaju našom dušom i tijelom.

Bukovčanac.

U Turskoj se pojavilo toliko vukova da ih ubijaju mitraljezima

Zbog jake i oštre zime i zbog sniježnih mećava u mnogim mjestim su se pojavili u velikim čoporima kurjaci, koji su seljacima i građanima pričinili velike štete. Jedan veliki čopor gladnih kurjaka napao je na selo Kartal blizu Stambula i proždrio preko 100 komada ovaca i druge stoke. Proždrijivim kurjacima i ovo je bilo malo, pa su napali i na stanovnike ovoga sela, koji su se zbog toga jako uplašili. O ovom slučaju izviještena je žandarmerija, koja je izišla na lice mjesta, postavila mitraljeze i otvorila paljbu na kurjake, koji su se, najzad, dali u bekstvo. Ubijeno je 30 kurjaka. U opštini Pendika nekoliko kurjaka napalo je na jedan putnički automobili i teško ranilo šofera.

Javljaju da je u okolini Stambula pao snijeg od pet metara.

Bukovica, 13 marta.

Dosta se je pisalo i govorilo o onom jadnom kraju sjeverne Dalmacije, koji sami njegovi stanovnici, kršni i uvijek samo napola siti gorštaci zovu Bukovica „crna kukavica“. U novije vrijeme mnogo se nastoji pomoći tom skroz zapuštenom i bi jednom kraju. Najveći uspjeh u tom radu postignut je osnivanjem Zdravstvene Zadruga u Kistanjama središtu Bukovice. Osnivači kistanjske Zdravstvene Zadruga jesu vrijedni pioniri našeg zadrugarstva.

U kistanjskoj Zadrugi je sada učlanjeno 200 težaka. Koliko narod cijeni ove Zadruga vidi se i po tom što seljaci iz drugih općina dolaze u Kistanje i mole da budu primljeni u Zadrugu.

Zadruga je član Saveza Zdravstvenih Zdruga u Beogradu. Ljekarsku službu u Zadrugi vrši mladi i agilni ljekar Dr. Jovo Ducić. U zadrugnoj apoteci ljekovi se prodaju sa velikim popustom. Za ljekarski pregled naplaćuju se ništavno male nagrade, tako da je i najsiromašnijem čovjeku omogućeno da dođe do ljeknika. Zadruga je uprava pred kratko vrijeme podnijela pismenu ponudu Općini u kojoj traži da joj se za Din. 12.000 godišnje ustupi vršenje općinske sanitetske službe. Taj predlog je iz nepoznatih razloga odbijen, a u općinskom budžetu predviđeno je za potrebe saniteta ništa manje nego 30.000 din. Nije potrebno ukazivati na važnost ove najmlađe grane zadrugarstva. U doba nezapačene krize u kojoj grca gotovo cio svijet, kad su ogromne mase dotjerale svoje životno stanje na najviše, potrebno je ipak spriječiti njegovo padanje ispod tog minimuma, jer se onda dira u životni opstanak naroda. Zdravlje naroda spada u taj minimum i on mora pod svaku cijenu da bude obezbjeđen.

A kako će narod očuvati zdravlje, kad ne može da plati ljekara i kad su ljekovi strahovito skupi, dok se seljački proizvođači predaju besćenje? Tada ne ostaje ništa drugo nego zadruga samopomoć. Jedino pomoću zadrugarstva narod će se sačuvati od fizičkog i moralnog propadanja. Važnost zdravstvenog zadrugarstva ispravno su ocijenile državne banovinske i općinske vlasti, koje izdašno pomažu svaku zadrugu akciju.

Međutim ima ljudi čiji se sebični interesi ne podudaraju sa općim narodnim interesom. Oni podmuklo razvijaju jednu paklenu akciju, koja ima za cilj rušenje zadruga. Najžalosnije je to, da zadrugu nastoje uništiti baš oni koji su po svom položaju i svom pozivu pozvani da rade na kulturnom podizanju naroda. Zloupotrebljujući svoj položaj oni vrše pritisak na težake, odvrćajući ih od zadruga i obećavajući im osnivanjem nove zadruga, koja bi bila pod njihovim uticajem i većstvom. Osnivanjem nove zadruga ne iz stvarne potrebe, nego iz ličnih interesa i inata bio bi ometen pravilan razvoj i djelovanje već postojeće zadruga. Nova zadruga, koja ne bi bila organ naroda, nego ličnih interesa njenih osnivača predstavljala bi unakazivanje i sramoćenje zadrugne misli. Potrebno je stoga izobličiti ove lažne narodne prijatelje, koji sa seljaštvom i zadrugnim pokretom nisu nikada iskreno i bratski računali, a sad pod vidom zadrugarstva hoće da osnivaju inat-zadruga i tim pravom zadrugarstvu pucaju u leđa. Njihove su namjere i previše providne, pa se nadamo da će svjesni seljaci uvidjeti na kojoj su strani njegovi pravi, a na

kojoj lažni prijatelji. Isto se tako nadamo da će i pretstavici vlasti i Saveza, čijim se imenima bezrazložno služe ovi sijači razdora, u svom apostolskom djelovanju kod težaka, shvatiti štetnost ove akcije, osuditi je i onemogućiti. A mi se pitamo: dokle će jedni zidati, a drugi rušiti?

Dokle to išlo da išlo, to je zlo kome treba stati za vrat, jer se takovim radom stvara duboki jaz između građana i seljaka. Jaz koji će za dugo vremena onemogućiti i otežati pristup u selo i uspjeh u njemu pravim i osvjeđanim prijateljima sela. Pokaže li se potreba nećemo ostati na ovome nego ćemo iznijeti gole činjenice, cifre i malo opširnije pregovoriti o onima koji se javno hvale da oni mogu da rade što ih je volja. Sv.

Primili smo nekoliko dopisa iz Kistanjske Bukovice o ovom pitanju. Upozorujemo naše dopisnike, da treba da upoznaju prave namjere Općinske uprave, jer u Kistanjskoj Općini postoji mogućnost, da se ovo pitanje riješi povoljno i za narod i za Općinu. Svakako dobro je, da se ovo pitanje svestrano raspravi. Ured.

Budak, 15 marta.

Gajenje riba na umjetan način. — Ko želi da dođe do jeftine nabave riba, može ih gajiti ako je pogodno i na umjetan način. Doduše zahtijeva se i za ovu svrhu malo truda i troška, ali sa malo ljubavi i volje da se postiči lijepa korist. Gajenje riba na umjetan način sastoji se u tome: da se nabavi jedna vrsta riba slatkovodna, te za iste udesimo „Ribnjak“, naravno u kojem ima vode, izvorne ili riječne. Ribnjak razlikujemo više vrsti, a ti su: 1. riječni ribnjaci; 2. izvorni i 3. kišni.

a) Riječni ribnjaci su oni, koji se nalaze u blizini rijeka, ili potoka, te vodu dobivaju neposredno iz rijeke, dočim suvišna voda otječe dalje.

Dobra je strana ovih ribnjaka ta, što se mogu uvijek po volji ispustiti i po potrebi opet vodom natopiti. Nezgodna je kod njih ta što trebaju veći i bolji uređaj oko ispusta suvišne vode, kao i razni kanali za vodovod ako se nalaze u dolini. Dogodi se često da i poplave, te tako lako pobjegu nam ribe u rijeku. Napokon lako dođe i koja mesoždera riba, te nam uništi mladog „Šarana“. Među ove mesožderice ribe spada „Štuka“.

b) Izvorni ribnjaci su oni, koji dobivaju vodu direktno iz izvora. Izvor može da bude na samome dnu ribnjaka, ili eventualno u neposrednoj blizini. Ovo su dosta slabi ribnjaci, jer je voda odviše hladna i oskudna, na hranivim sastojcima, često je otrovna te sadržava otrovne hemijske spojeve i pilnove, što škodi ribarima. Voda u ribnjaku u prvome redu treba da bude bogata na kistku, jer to je hranivo za ribe. To postignemo, ako voda teče izvjesno vremena do ribnjaka.

c) Kišni ribnjaci su oni, koji dobivaju vodu samo prilikom proljetnih kiša. Mame svi ribnjaci su to, što se ne mogu po volji ispustiti i drugom vodom natopiti. Dašava se često da prilikom ljetne suše presuše, time dođe riba do opasnosti, gdje napokon ugine, te sajome je najteža manipulacija u to doba.

— Sad ćemo se osvrnuti na gradnju ribnjaka.

Ribnjak ćemo praviti u takovim dolinama gdje već ima vode, ili gdje se može za malo rada napraviti jedna površina, na kojoj će se zadržavati voda.

U prvom redu za ovu svrhu na-

pravimo i odredimo najniži dio ribnjaka, gdje će biti lovište i gdje će napraviti ispusti ribnjaka, da si odredimo smjer nasipa kao i njegovu širinu. Prvo nego se počme praviti nasip, mora se kopati, dok se ne dođe na propusni sloj zemlje, jer bi inače voda oticala ispod nasipa. U nasip se smije stavljati samo zemlja, inače ne kamenje, jer nasip ostane župljiv. Također se ne smiju unutra stavljati komadi drva i slično, što može istrunuti. Zemlja nipošto ne smije biti smrznuta ni odviše mokra, jer ako je smrznuta, ne može se dobro zbiti, a ako je mokra mora se dugo čekati dok se osuši.

— Što se tiče dimenzije nasipa, ove su ovisne o veličini i dubini ribnjaka, o meterijalu iz kog se nasip pravi, te i o tome dalj prijeti opasnost poplava.

Na koncu se mora napraviti od cementa ispust suvišne vode iz ribnjaka; mora se pri tom paziti da je ispust za vodu udešen tako, da ribe slučajno nebi utekle sa vodom. — Naravno stavićemo rešetke.

Ispred ispusta brane načini se jedan mali dio ribnjaka nešto dublji, u kome će se sakupiti sva riba prilikom lova. Taj se dio zove lovište ribnjaka, a za 15—20 cm. je dublji od ostalog dna ribnjaka.

Kad smo sve uredili kako se to zahtijeva, za umjetan ribnjak, onda nabavimo sjeme za ribu, odnosno ribe koje su za tu svrhu najpogodnije. Obično se uzimlju ove ribe, za umjetan ribnjak: šaran, linjak, bandat, pastrva i jegulja. Ove bi vrste riba bile pogodnije za gojdbu u umjetnom ribnjaku.

Ranko Petković,
apsolvent niže poljopr. škole.

Benkovač, 14 marta

Власац — Плућни црви код оваца. — Нема скоро сеоске куће у Сјеверној Далмацији која, под крај зиме и у раном прољећу, муку не мучи и није погођено угњавањем младе стоке (шиљевци и двивади) од прва званог „власац“. Власац код оваца (Strongylus filaria) је танки као влас око 4-8 цм. дуг и једва око 0.4 милиметара дебело црвн бијело-жуткасте боје

У гркљану, душнику и душницама оваца живе овај црвн у сполно дозрелом и развијеном стању. Кашљањем избацују овце јајашца, али врло често их избацују напоље и изметинама у које доспјевају када овца прогута слину. Овим избаченим јајашцима загађују овце пашњаке и ливаде. Нађу ли избачена јајашца погодне услове за развитака, а то су топлота, влага и млада трава, развијалу се у горе описане црве. Здраве овце пасући зелену равну траву на ливади или пашњаку, на коме су раније пасле власичаре овце, заразе се и саме, јер власац док је трава росна, пење се и на њену стабљику. Суша власцу никако не прија, али за то баровити предјели и наше локве и локвице, из којих наши чобани најрадије напајају стоку, пружају најбоље услове за развитака влашца.

Сам власац, по себи, није тако страхан ни погубљан за овце изим ако га има у великој количини. Здрава, одрасла и добро храњена и држана стока врло лако а без веће опасности одури се овој болести. Код нас. На жалост, власац наноси грдне штете и покоси годишње велики број младих оваца. Томе угњавању наших оваца крив је највише наш немар и наша небрига. Немамо за овце подесних сухих и свијетлих

стаја а о крми да и не говоримо, јер су наше овце осуђене, да по сваком времену (највеће зло) живу искључиво од паше. Влага, лед и глад, преко цијеле зиме, ослабе овце до крајних граница. У јако ослабљеном организму оваца утицај влашца је погубан и проузрокује смртоносна запаљења плућа (вањорнешишана vermiosa).

Са мало разумијевања и воље ови губици би се дали свести на минимум. На пашу се овце не смију изгонити док се роса не дигне. Пре но што се истјерају на пашу, овцама се може дати нешто суше и здраве хране и наојити их у кући са чистом, питком водом. Не гвните никада овце у близини запустених локава и локвица. У љети се побригати за зимницу оваца и уредити овчије стаје. Зиме тјерати овце на пашу саме залијепа и сунчана дава.

Придржавајући се ових напутика неће бити присиљени сточари да беспомоћно гледају како им стока од влашца у масама угња. К. С.

Биоцић, 22 II

Лијеп примјер. — Назад неколико дана мјесно Сок друштво примило је од својих бивших чланова, а сада радника на Ибарском руднику писмо, које заслужује пажњу. То су вапи врски соколи, који су на сиверишском руднику остали без посла, па су морали селити. Осјетан је био њихов одлазак у нашем соколу. Али је тако морало да буде, јер се живјети мора. Из скромности нећу да говорим о соколском раду и успјесима нашега сок. друштва Кланац, али ће гест ових наших исељеника показати, да је овдје сок свијест ва достојној висини. Ево шта између осталог пишу наша браћа соколи из Ибра:

„Овамо је стигло доста наше браће, који су на сиверишском руднику остали без посла. Чули смо од њих како је тамо. Казали су нам да се на Сиверињу не обуставља члановина од радничких плата, како је то било лани за три мјесеца, па нам је пуно жао чути, да наше друштво, које се тако лијепо шири, ластрада. Сви смо се овдје договорили и мислимо, да са доброволним прилогом од 5 дина, можемо наше друштво. Најприје смо ја и Лука Татамир пошли код нашега доброга гавде г. Светозара Савића индустријалца и казали му нашу намјеру. Он нас је похвалио, и пуно му је мило било чути за ту нашу установу. Рекао нам је да учинимо списак полагача са радничким бројевима. То сам и учинио и то у 3 примјерка. Један г. Савићу, један шаљемо вама а трећи за нас. Да вам и то саопштим, да ће Лука Татамир сваког мј. примати паре од г. Савића и слати вама. Сада, драга браћо, примите бр. поздрав од мене Луке Татамира и све браће која су се самовољно уписала и сви вам честитају и бр. вас поздрављају „Здраво! две 6 II 1934.“

Са поштовањем

Лука Татамир, Шпиро Грубор
и Милан Његин.

Ово је дно писма које је стигло. Овоме не треба много коментара. Очито је да се постигао сок. циљ. Нису били соколи док су само овдје били, већ су и данас Вриједи овај лијеп примјер изнијети на јавност, да виде и остала браћа, па да се угледају на њих. Вриједи овим путем највише захвалити г. Светозару Савићу индустријалцу, као и свима, који ће доброволјним прилогом помагати своје сок. друштво.

Слава Стој сављевн

Представник власника «Привредно-културне матице а Сјев. Далмацију: Стеван Простран
секретар Матице.

Stampa Nove Štampanje — Šibenik

Представник Nikola Čikato